

CONGRESUL NAȚIONAL pentru SECURITATE și SĂNĂTATE în MUNCĂ

Implicațiile penale ale neluării sau ale nerespectării măsurilor de securitate și sănătate în muncă

Cristina Dănilă

procuror Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 1 București

- **Sediul materiei:** în prezent **art. 349 și art. 350 din Cod penal**, în vechea reglementare art. 37 și art. 38 din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă;
- Sunt **norme penale cadru (în alb)** ce definesc conduita interzisă în mod generic, completându-se cu reglementările din legislația specială sau subsecventă, cuprinse în Legea nr. 319/2006 și în hotărâri ale Guvernului emise pentru organizarea executării legii.

Art. 349 Cod penal (1) Neluarea vreuneia dintre măsurile de securitate și sănătate în muncă de către persoana care avea îndatorirea de a lua aceste măsuri, dacă se creează un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

Art. 350 Cod penal (1) Nerespectarea de către orice persoană a obligațiilor și a măsurilor stabilite cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, dacă prin aceasta se creează un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează repunerea în funcțiune a instalațiilor, mașinilor și utilajelor, anterior eliminării tuturor deficiențelor pentru care s-a luat măsura opririi lor.

(3) Faptele prevăzute în alin. (1) și (2) săvârșite din culpă se pedepsesc cu închisoarea de la 3 luni la un an sau cu amendă.

Incriminarea referitoare la neluarea măsurilor de sănătate și securitate în muncă (art. 349 Cod penal) a fost criticată la Curtea Constituțională a României, prin ridicarea unei excepții de neconstituționalitate, motivată de lipsa de precizie a reglementării în ceea ce privește conținutul acțiunii ilegale.

Prin Decizia nr. 69/28.02.2017, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 349 Cod penal, motivând că angajatorii, prin desfășurarea activităților specifice unui domeniu de activitate, au obligația de a cunoaște cadrul normativ aplicabil în ce privește respectarea măsurilor de securitate și sănătate în muncă.

Totodată, s-a reținut că **revine organelor judiciare, în procesul de interpretare și aplicare a legii, rolul de a identifica în cuprinsul Legii nr. 319/2006 care sunt măsurile de sănătate și securitate în muncă aplicabile și de a le corobora cu acelea din restul legislației speciale sau subsecvente.**

Legea nr. 319/2006 definește noțiunile cuprinse în art. 349 și art. 350 din Codul Penal, relevante din perspectiva răspunderii penale:

→ **măsuri de securitate și sănătate în muncă – obligațiile angajatorilor și ale angajaților** – cap. III, IV și V;

→ **participanții la procesul de muncă, accident de muncă, îmbolnăvire profesională, pericol iminent de producere a acestora** – art. 5, art. 30, art. 31 și art. 34.

Având o formulare generică în cuprinsul Legii 319/2006, **măsurile de securitate și sănătate în muncă** se regăsesc detaliate și în **acte de legislație secundară** (de exemplu, hotărâri ale Guvernului).

Prezintă relevanță din perspectiva răspunderii penale și diferite **regulamente emise de angajator** (de exemplu, Regulamentul privind circulația autovehiculelor și persoanelor în incinta unui aeroport, a cărui încălcare s-a reținut în sarcina angajatului într-o cauză penală).

► **Situația premisă** – participarea la un proces de muncă, în calitate de angajator sau de lucrător, în temeiul unui contract sau chiar fără a avea un contract încheiat;

► **Subiect activ** al infracțiunii de neluare a măsurilor de securitate și sănătate în muncă (art. 349 Cod penal) poate fi și persoana juridică, răspunderea penală a acesteia poate coexista cu răspunderea penală a persoanei fizice;

► Deși sunt **infracțiuni de pericol**, ceea ce înseamnă că nu este necesar să se producă efectiv un rezultat în urma neluării sau nerespectării măsurilor, în practica judiciară infracțiunile constând în neluarea sau nerespectarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă au fost reținute atunci când acesta s-a produs efectiv un accident de muncă sau o îmbolnăvire profesională și nu când s-a creat doar pericolul iminent de producere a accidentului sau a îmbolnăvirii;

► Atunci când, urmare a conduitei culpabile, se produce vătămarea sau moartea unei persoane, se pot reține în concurs cu infracțiuni contra vieții și integrității fizice a persoanei (de exemplu, cu uciderea din culpă).

Atunci când sunt sesizate cu săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de art. 349 sau de art. 350 din Codul penal, organele de urmărire penală **înregistrează un dosar penal** în cadrul căruia se efectuează cercetări, se administrează probe iar la finalul cercetării procurorul dispune o soluție.

Printre **probele** administrate de organele de urmărire penală se pot număra, după caz, în funcție de complexitatea dosarului:

- declarații (persoană vătămată, martori, suspect/inculpat);
- proces-verbal de cercetare la fața locului (întocmit de organele de poliție);
- proces-verbal de cercetare întocmit de I.T.M.;
- rapoarte de expertiză efectuate în diferite specializări (de exemplu, medico-legală, tehnică-judiciară, securitate și sănătate în muncă);
- diferite înscrisuri (de exemplu, cele referitoare la raporturile de muncă – fișa postului, fișă de instruire sau înscrisuri medicale).

Pe lângă probele anterior enumerate, organele judiciare pot administra orice alt mijloc de probă care nu este interzis de lege.

Potrivit art. 103 din Codul de procedură penală, probele nu au o valoare dinainte stabilită și sunt supuse principiului liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză.

Acest principiu se referă la măsura în care o probă formează sau nu convingerea organelor judiciare și vine să stabilească faptul că **nu se acordă valoare probantă preferențială *a priori* unei anumite probe** (de exemplu, în domeniul pe care îl tratăm, procesului-verbal întocmit de I.T.M. sau declarației unei anumite părți implicate), ci se analizează fiecare probă în parte, fiabilitatea acesteia, precum și toate probele, coroborat.

Prin administrarea întregului material probator, în vederea dispunerii unei soluții în cauză, organele judiciare sunt chemate să stabilească, în esență, următoarele:

- dacă există raporturi de muncă;
- dacă există obligații în domeniul securității și sănătății în muncă în sarcina angajatorului/angajatului ce nu au fost respectate și dacă da, care sunt ele;
- dacă a existat pericolul iminent de producere sau chiar producerea efectivă a unui accident de muncă sau a unei îmbolnăviri profesionale;
- **dacă nerespectarea obligațiilor în domeniul securității și sănătății în muncă de către angajator/angajat se află în legătură de cauzalitate cu crearea pericolului iminent de producere sau cu producerea efectivă a accidentului de muncă sau a îmbolnăvirii profesionale.**

CONGRESUL NAȚIONAL pentru SECURITATE și SĂNĂTATE în MUNCĂ

Vă mulțumesc pentru atenție

**Implicațiile penale ale neluării sau ale nerespectării măsurilor
de securitate și sănătate în muncă**

Cristina Dănilă

procuror Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 1 București